

KAREL EWALD:

Pripovedka o dvonožcu.

Prosto priredil in z risbami opremil *Dragotin Humek*.

5. ČEZ NEKAJ LET.

ehalo je deževati. Za dežjem je posijalo solnce. Grelo je in klicalo življenje iz zemlje. Pa je dogospodarilo solnce in se je umaknilo dežju. Tako sta se umikala drug drugemu leto za letom.

Dvonožca sta imela sedaj bivališče, ki je bilo bolj udobno kakor koliba na otoku ali pa tisto drevo. Nekega dne je iztaknil mož dvonožec špiljo v skalovju. Bila je hladna poleti, pa topla pozimi. Dež ni imel poti do nje. Vhod je bil ponoči zaslonjen s težko skalo.

Znotraj sta si dvonožca mehko postlala z mahom, ki sta ga pregrnila s kožami. Razpoke v skalovju sta skrbno zamazala. Tako so stanovali na varnem roditелji in otroci in njih čuvar pes.

Družina se je bila namreč v tem že pomnožila. Bilo je troje otrok. In ti so bili zdravi in močni in ješči. Pa to ni bila nesreča. Le leva se je dvonožec bal. To pa zato, ker ga je bil s tisto kostjo razžalil. Gotovo ga je smrtno sovražil kralj živalstva. Tudi druge živali so se mu nezaupno izogibale.

Prav so ravnale, zakaj dvonožec je bil sedaj lovec, ki je v lovski umetnosti prekosil leva.

Doma je imel dve težki sulici z ostro kamenito ostjo. Tudi najstarejši sin je že imel sulico, ki jo je znal prav spretno uporabljati na lovu. Dvonožec je lovil drugače kakor lev. Živali ni napadal prihuljeno iz zasede. Pes mu je priganjal plen, in sulica je neizgrešljivo zadela in umorila žrtev.

„Dvonožec lovi bolje od mene,“ je potožil nekega večera lev svoji ženi. „Danes se mi je zahotelo mlade jelenine. Dvonožec mi je pa ugrabil plen prav pred nosom.“

„Zakaj mu plena nisi vzel?“ je vprašala levinja.

„Plazil sem se skozi travo proti jelenu. V hipu, ko sem mislil skočiti, je priletela sulica. Globoko se je zadržla ost žrtvi v vrat. Jelen je bil na mestu mrtev.“

„Pa bi bil vzel žival nesramnemu lovcu,“ se je hudovala levinja.

„Vzel, vzel! Seveda bi bil vzel. Ampak dvonožec je imel v roki še eno sulico. In sin tudi eno. Kdo ve, kaj je s tako sulico. Vem samo, da pade, kogar je zadela, in da ne vstane več.“

„Bojiš se tedaj dvonožca,“ se je rogala levinja. „Bojiš se, bojiš! Ti si kralj, ti! On je kralj v gozdu, ne pa ti! Bojazljivec! Lahkokruhec! Težko našemu kraljestvu, če bo sin enak tebi!“

Lev je molčal. Z rumenimi očmi je topo bulil predse.

A preden se je porodil dan, je lev vstal in se je splazil skozi goščavo do votline, kjer je prebival dvonožec. Potuhnil se je in prežal. Strpljivo je čakal, da odvali kdo kamen izpred vhoda. In ko so prvi solnčni žarki pribodli skozi vejevje, je nekdo odvalil kamen in je stopil v dan. Lev ni gledal, kdo je prišel, da prvi pozdravi mlado jutro.

Ves razbesnel se v drzovitem skoku požene proti onemu. Z enim samim zamahom silne šape ga pobije. Nato ga v hipu odnese v grmovje.

Samo krik smrtne groze se je razjeknil po okolici. Dvonožec je planil na prag. V vsaki roki je držal sulico. Tedaj je videl lev, da ni umoril svojega žalilca, ampak njegovega sina. Takoj se je zopet pripravil na skok. A še preden je izvršil namero, ga je zazrl dvonožec. Kot bi trenil, je vrgel prvo sulico. Ker ni zadel, je hotel vreči še drugo. Te pa lev ni počakal. Bežal je po gozdu vse dalje in dalje. Prav za repom mu je pa sledil strah, velik in grdogled.

Živali so se boječe umikale bežečemu kralju. Dvonožca sta spravila mrtvo dete na dom. Jok in žalost sta napolnila špiljo v skalovju.

Po gozdu se je razmahnila novica.

„Lev beži pred dvonožcem,“ je pripovedoval vrabec.

„Dvonožec je s sulico ranil leva,“ je kričoč oznanjala vrana.

„Dvonožec je umoril leva, sedaj išče levinjo,“ je cvilila miška.

Lev je pa bežal in bežal. Tudi domu se je izognil. Bal se je žene. Pozno ponoči se je priklatil domov.

„Rekli so mi, da si mrtev,“ ga je pozdravila levinja. „Ves gozd govori o tem. In kako je dvonožcu?“

„Ubil sem mu sina,“ se je pobahal lev.

„Prava reč!“ se je zaničljivo namrdnila ženica levinja.

Tedaj je užaljeni lev ženo prav krepko oplazil preko ušes.

Umolknila je. Gospodar živalstva je pa legel in še dolgo glupo zijal v noč.

Živali v gozdu so pa vsebolj šepetale in se čudile.

„Lev se boji!“ je šuštel. „Lev je bežal!“

„Rekla sem takrat, saj veste,“ je pripovedovala krava, „ubiti bi ju bili morali.“

„Zakaj ni slušal lev našega nasveta!“ se je jezil konj.

„Pa prav res!“ so vpile kura in rača in gos.

Samo opica se je umaknila v gozd in je modrovala: „Saj res ni tako neumen, kakor se mi je dozdevalo. Sama ne vem, zakaj ga ne posnemam. Lahko bi ga, prav lahko. Vsa sem taka kot on. In v marsičem še boljša. Zakaj bi ne poizkusila živeti, kakor vidim njega.“

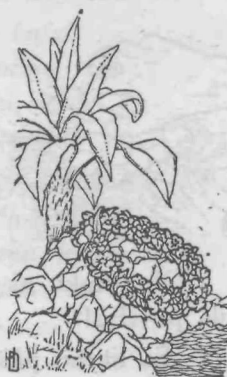
Pa je pobrala opica oklešček in je hodila po dveh kakor človek. Sama sebi je bila všeč. Hotela se je pokazati živalim. Prikrevljala je v njih gručo, mahala s kolcem in se spakovala, smešno grozeč. A živali se je niso hotele bati. V krogu so jo obstopile in se norčevale iz nje. Lisica ji je izmaknila grčavko. Jelen jo je dregnil pod rebra. Vrabec ji je zletel na glavo in — — vsi so bili razposajeno veseli. Navsezadnje jim je opica pobegnila in se je skrila globoko v grmovje.

Drugo jutro so gledale živali nevesel prizor. Dvonožca sta nesla mrtvega prvorojenca v gozd. Položila sta ga na najlepši prostor in sta truplo visoko obložila s kamenjem. Dvonožka je končno okrasila gomilo s cvetkami.

„Kdo je še videl kaj takega,“ se je zavzela slavčica. „Kadar kdo od nas umrje, ostane, kjer je izdihnil. Ta dva sta pa sezidala grobje kakor za večnost. Še za lanske žive otroke ne vem, kje so; za siromaka, ki mi je padel iz gnezda, pa še manj.“

„O, to še ni vse,“ se je zopet oglasila krava. „Doživeli bomo še težkih dni.“

In bilo je tako. Čez teden dni je gnev v gozdu visoko vzplamtel. Dvonožec se je pregrešil tako silno, da grehu doslej ni bilo primere.

Šla je tisti dan dvonožka po gozdu. Na veji je sedela ptica z nebeško lepim perjem.

„Ej, kako bi bilo krasno, da si vtaknem tako pero v lase!“ Taka želja ji je vstala v srcu. Šla je in odkrila željo možu dvonožcu.

Dvonožec je še tisto minuto vzel sulico in je odšel v gozd. Kmalu se je vrnil z mrtvo ptico v roki. Vsa vesela je izdrla dvonožka najlepša peresa in si je okrasila lase. In sta se veselila z možem vred.

„Vse, kar je prav!“ se je hudoval slavec. „Živali ubija, samo da našari ženo. Dobro, da imam tako skromno obleko.“

Umorjeni ptič je zapustil vdovo. Ta je sklicala primerno veliko število krilatih spremljevalk, pa so zletele k levu.

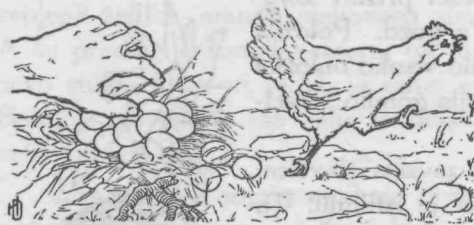
„Dvonožec mi je ubil moža! Sama sem ostala, in v gnezdu so štiri shlajena jajčka. Odkar je mož mrtev, moram sama iskati hrane, da ne poginem od gladu. V tem so se jajčka shladila. Daj, osveti se morilcu, ki mi je ugonobil moža in še nerojeno deco!“

„Ne vem, kako bi in kaj,“ se je izgovarjal lev. „Jaz tudi ne vprašam, če ima ta ali oni, ki si z njim utešim glad, otroke in ženo.“

„Ampak dvonožec ni ubil moža zaradi gladu,“ je ugovarjala vdova. „Zahotelo se mu je le lepega perja, da ga pokloni ženi za okrasek.“

„Hm,“ se je namrdnil lev, „ženi je treba ugoditi, sicer je v hiši večna ruvanka.“

Pa so se živali potihem muzale takim besedam. Druge so zmajevale, češ, da tako slab dovtip ni vr eden ne kralja — ne sme ha.

Zopet so imele živali dovolj gradiva za pomenek in prerekanje. Skoraj vsak se je pritoževal.

„Meni je oni dan ukradel iz gnezda sedemnajst jajc, ki sem jih bila baš pripravila za valjenje!“ Tako je zakokodajsala kokoš.

„V potoku ni nobene ribe več,“ je javnila vidra. „Pa še tepena sem bila povrhu!“

„Še mirno pasti se ne morem več na travniku,“ je tožil jelen.

„Nikogar ni, ki bi nas ščitil,“ je bleknila ovca.

Vse velživali so bile polne skrbi in strahu. Drobiž je pa veselo živel vendan kakor nek daj. In še norčevali so se pritlikavci.

„Naj le požro drug drugega ti velikani,“ je brnela muha. „Jaz imam rajša dvonožca nego slavca.“

„Nihče ni več na varnem,“ je zapela čebela. „Včeraj mi je dvonožec popil med.“

„Res je!“ je pritrdila deževnica. „Predvčerajšnjim je nabodel mojo sestro na trnek, pa je ujel veliko ribo.“

Za god.

Oče kupil je Ivanki
malo, lisasto kokoško,
zajčka belega kot snežec
pa dobil je bratec Joško.

Pa ponosen se pobaha:
„Glej, kako je lep moj zajček
in kako je priden, umen!“
Sestra reče: „Vidiš, jajček

dala mi je že kokoška. —
Kaj pa zajček ti podari?
Ej, kokoška je koristna —
zajček pa mi nič ni mari!“

„Čakaj, o Veliki noči
videla boš čudo!“ modro
bratec ji odvrne, z oči
zroč prepričevalno, bodro.

„Jajček tvoj, kajne, le bel je,
zajček pirhov pa mi znese
pisanih takrat vse polno —
zvrhan koš mi jih prinese!“

Miroslav Kunčič.

Pomladna.

Ciciban je zažvrgljaj
na zeleni veji,
kos sanjavo zagolčal
ob košati meji.

Gnezdece si spleta vrabček
na ponižni koči,
krade, uzma tihotapček,
kamor le poskoči.

Šelestijo vetri bujni
v gajih valujočih,
in kipijo žarki rujni
v čašah rož tresočih.

Kakor balzami dehtijo;
kot metuljčki brojni
v solnčni gloriji blestijo
cveti pestrobojni.

Iz bližine, iz daljave
vsebožanstvena pomlad
sladke diha nam pozdrave.
Hej, z menoj v svobodo, brat!

Miroslav Kunčič.